
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

גישות התערבות בשכול ואבדן - 3339

תאריך עדכון אחרון 17-10-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): טל פסטרנק מגנזי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: pasmagnezi@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי רביעי 12:00, בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

במהלך מעגל החיים אנשים חווים אובדנים מסוגים שונים. לחוויות האובדן עשויות להיות השלכות ארוכות וקצרות טווח. תחום זה מעורר חששות ופחדים רבים בעולם המערבי הן בקרב הקהילה והן בקרב אנשי המקצוע. קורס זה עוסק בתחום השכול והאובדן ויכלול סקירה של התפתחות תיאוריות ומודלים טיפוליים לאורך השנים. יוצגו מושגים שונים ומשמעותיים בתחום האובדן. במהלך הקורס ילמדו הסטודנטים כיצד ללוות תהליכי אובדן מסוגים שונים, תוך שימת דגש על רגישות תרבותית ומגדרית. הקורס יעסוק גם בנושא ליווי תהליכי טרנספורמציה לאחר אובדן ולמידת טכניקות התערבות מרכזיות ועדכניות. בנוסף, יושם דגש על שמירה עצמית ופיתוח חוסן של המטפלים בעבודה מול מטופלים שחווים אובדנים מסוגים שונים.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס הינה מתן כלים, ידע ולימוד תפיסות מתחום האובדן, על מנת לייצר פלטפורמה של ידע ובטחון מקצועי בליווי אנשים אשר חוו אובדנים במהלך חייהם. במהלך הקורס נגדיר מושגים שונים מתחום האובדן ונכיר תיאוריות העוסקות בליווי אנשים אשר חוו אובדנים שונים. הסטודנטים ילמדו את חשיבות מסירת בשורה מרה באופן מקצועי ואמפטי הן למבוגרים והן לילדים וההשלכות על תהליכי האבל במקרה של קבלת בשורה משובשת.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לתאר מושגים והגדרות מתחום השכול והאובדן.
- לפתח יכולת להשתמש במודלים מתחום האובדן והשכול להתערבויות במקרי אובדנים מסוגים שונים.
- לדעת כיצד למסור בשורה מרה.
- להעריך את ההשלכות של עבודה בתחום השכול על המטפל.

דרישות נוכחות (%) :

- נוכחות חובה והשתתפות פעילה בכל השיעורים.
- קריאה שוטפת של מאמרי החובה.
- עבודה מסכמת (100% מהציון הסופי)

שיטת ההוראה בקורס: שיטות למידה בקורס הינן מגוונות, מצגות, דיונים, סרטים, תרגולים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
מושגים שונים מתחום השכול והאובדן.
מסירת בשורה מרה

התפתחות מודלים שונים לאורך השנים.
הבדלים מגדריים ותרבותיים על ההתמודדות עם האובדן.
השלכות העבודה בתחום השכול על המטפל.

חומר חובה לקריאה:
ויצטום, א' ומלקינסון, ר' (2006). מסירת הבשורה הקשה ותגובות האובדן הבאות בעקבותיה.
הרפואה 145 (6), 429-432.

כץ, א. ופרדס, א'. (2013). לרתום את הוירטואלי לממש העצמה הדדית בקבוצת תמיכה מקוונת של אלמנות. פסיכואקטואליה אפריל 2013.

נימאייר, ר'. (2013). ביום האבל: לעבר מודל פעיל של התאבלות. בתוך שנון קליין, ה', קרייטלר ש' וקרייטלר מ' (עורכות), טנטולוגיה: מדעי האובדן, השכול והאבל: נושאים נבחרים (עמ' 139-162). חיפה: פרדס.

פסטרנק מגנזי, ט', ואבלין, א. (2014). נשים מתאבלות וגברים מתאבלים: הבדלים מגדריים בשכול הורי. פסיכולוגיה עברית.

רובין, ש', מלקינסון, ר' וויצטום, א' (2016). אובדן ושכול בקרב מוסלמים בישראל: קבלת רצון האל, חווית היגון, והקשר המתמשך לנפטר. בתוך הפנים הרבות של האובדן והשכול תיאוריה וטיפול עמ' 323-335. חיפה: פרדס.

שליו, ר. (2017). "כחרס הנשבר": התמודדות משפחות עם אובדן ושכול. עט השדה, 18, 19-29.
תובל משיח, ר', פטון, ב' (2019). שיקום הנרטיב הטראומטי- טיפול אינטגרטיבי מובנה וקצר מועד בתסמיני חודרנות בעקבות טראומה. בתוך להב, י' וסולומון, ז' (עורכים). משחזור לזיכרון טיפול בטרומה נפשית. תל אביב: רסלינג.

Boss, P. (2010). The trauma and complicated grief of ambiguous loss. *Pastoral Psychology*, 59, 137-145.

Bray, B. (2011). Bereavement and transformation. A Psycho- spiritual and posttraumatic growth perspective. *J Reling Health* 52 (890-903)
Doi 10.1007/s 10943-011-9539-8

Doka, K.J. (2008). Disenfranchised grief in historical and cultural perspective. In M.S. Stroebe, R.O. Hansson, H. Schut, & W. Stroebe (Eds.), *Handbook of bereavement research and practice: Advances in theory and intervention* (p. 223-240). Washington DC: American Psychological Association.

Neimeyer, R. (2002). Traumatic Loss and the reconstruction of meaning. *Journal of Palliative Medicine*, 5 (6), 935-942.

חומר לקריאה נוספת:

חדד, א' ורולף בן שחר, א' (2011). את מה שלקחנו הביתה.
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id&eq;2619>

לאופר, א' (2009). צמיחה פוסט טראומטית: אשליה חיובית או דרך חדשה לבחינת התמודדות עם טראומה. *חברה ורווחה*, כ"ט (1). 63-84.

להד, מ', ושגב, א'. (2013). מציאות פנטסטית כמקום להחלמה במצבי אין מוצא ואובדן. בתוך שנון קליין, ה', קרייטלר ש', וקרייטלר מ'. (עורכות). *טנטולוגיה: מדעי האובדן, השכול והאבל: נושאים נבחרים*. חיפה: פרדס.

לוינגר, ת', וסולומון, ז'. (2006). ללא כוונת זדון: פוסט טראומה ואשמה בקרב מי שגרמו למוות הזולת. *חברה ורווחה*, כ"ו, 153-175.

מלקינסון, ר'. (2011). אבל מורכב. מתוך מרום, צ', גלבע שכטמן א', מור נ' ומאירס י' (עורכים), *טיפול קוגניטיבי התנהגותי במבוגרים: עקרונות טיפוליים*. תל אביב: דיונון.

פכלר, ע'. (2016). אבא בלי אבא: אהבה, אשמה ותיקון בחיי יתומים מאב. *חיפה: אוניברסיטת חיפה, פרדס*.

פרויד, ז'. (2002). אבל ומלנכוליה: פעילות כפיתית וטקסים דתיים. תל אביב: רסלינג.

רחמים, ל' וידין, א'. (2013). טיפול באבל טראומטי בילדים ובמתבגרים. מתוך שנון קליין ה', קרייטלר ש', וקרייטלר מ'. (עורכות), *טנטולוגיה: מדעי האובדן השכול והאבל: נושאים נבחרים*. חיפה: פרדס.

Bober, T., & Regehr, C. (2006). Strategies for reducing secondary or vicarious trauma: Do they work? *Brief Treatment and Crisis Intervention*, 6 (1), 1-9.

Calhoun, L. G., & Tedeschi, R. G. (2006). The foundation of posttraumatic growth: An expanded framework. In L. G. Calhoun, & R. G. Tedeschi (Eds.) *Handbook of posttraumatic growth: Research and practice* (pp. 1-23). New York: Psychology Press.

Gerish, N., Dyck, M. J., & Marsh, A. (2009). Post traumatic growth and bereavement. *Mortality*, 14(3), 226-244.

-
- Joseph, S., & Linely, P.A. (Eds). (2008). *Trauma, recovery and growth: Positive psychological perspectives on posttraumatic stress*. New Jersey: John Wiley.
- Kristensen, P., Weisaeth, L., & Heir, T. (2012). Bereavement and mental health after sudden and violent losses: A review. *Psychiatry*, 75(1), 76-97.
- Mallon, B. (2008). *Dying , death and grief: Working with adult bereavement*. London: Sage.
- Osofsky, J.D. (2011). Vicarious traumatization and the need for self-care in working with traumatized young children. In: Osofsky J.D. (Ed). *Clinical work with traumatized young children*. New York: Guilford press.
- Pearlman, L.A., Wortman, C.B., Feuer, C.A., Farber, C.H., & Rando, T.A. (2014). *Treating traumatic bereavement: A practitioner's guide*. New York: Guilford.
- Rubin, S.S., Malkinson, R., & Witztum, E. (2012). *Working with the bereaved: Multiple lenses on loss and mourning*. New York: Routledge.
- Simon, N.M. (2012). Is complicated grief a post loss stress disorder? *Depression and Anxiety*, 29, 541-544.
- Wailijarvi, C.M., Weiss, A.H., & Weinman, M.L. (2012). A traumatic death support group program: Applying an integrated conceptual framework. *Death Studies*, 36(2), 152-181.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 100 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

סטודנטים/ות עם מוגבלויות: האוניברסיטה העברית ובית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית רואים חשיבות רבה בהנגשת דרכי ההוראה והשירותים הניתנים לסטודנטים. סטודנטים עם מוגבלויות מוזמנים לפנות למרצת הקורס על מנת לדון איתה על צרכי הנגישות שלהם ועל ההתאמות הנדרשות. שימו לב כי חלק מההתאמות מחייבות אישור של יחידת הנגישות (il.ac.huji.savion@negishut) יחידת האבחון והתמיכה בסטודנטים עם ליקויי למידה והפרעות קשב (il.ac.huji.savion@ldsupport) או המרכז לעיוור (il.ac.huji.savion@cb) יחידות